

“ ...

1. Mahkememizce yukarıda zikredilen 1 ve 2 numaralı bentlerin Anayasa’nın 2, 10., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

Anayasa’nın 35. maddesine (Mülkiyet Hakkı) aykırılık hususu Anayasa’nın 35. maddesi herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğunu, bu hakkın ancak kanunla ve kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilmesi düzenlenmiştir.

Temel bir insan hakkı olan mülkiyet hakkı bireyin eşya üzerindeki hâkimiyetini güvence altına almaktadır. Eşya üzerindeki hâkimiyet bir yönüyle bireye devletin müdahale edemeyeceği özel bir alan yaratırken, diğer taraftan emeğinin karşılığını güvence altına almakla bireye kendi hayatını yönlendirme ve geleceğini tasarlama olanağı sunmaktadır. Bu nedenle birey özgürlüğü ile mülkiyet hakkı arasında yakın bir ilişki vardır. (Anayasa Mahkemesi 2009/58 E, 2011/52 K)

Kamu yararı; bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yarardır. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın yalnız özel çıkarlar için veya yalnız belli kişilerin yararına olarak kanun hükmü konulamaz. (Anayasa Mahkemesi 2016/133 E, 2017/155 K)

Bu düzenlemeler ve ilkeler ışığında dava konusu hükümler incelendiğinde; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun 278/3-1,2 hükümlerinin mülkiyet hakkını sınırlandırdığı açıktır. Bu sınırlama alacaklıların zarara uğramasını engellemek amacıyla yapılmakta olup, Anayasa Mahkemesi’nin benimsediği kamu yararı kavramı içerisinde olmayıp, toplumsal yarar yönü bulunmamaktadır. (Kaldı ki alacaklıların zarara uğradığı iddialarını aynı kanunun 279 ve 280. maddeleri ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 19. maddesi dikkate alınarak ileri sürmeleri mümkündür.) Bu sebeple ilgili 1 ve 2 numaralı bentlerin Anayasa’nın 35. maddesine aykırı olduğu ve iptali gerektiği değerlendirilmiştir.

3. Anayasa’nın 36. maddesine (Hak Arama Hürriyeti) aykırılık hususu

Anayasa’nın 36. maddesi herkesin meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğunu düzenlemiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarıyla yerleştiği üzere bu hakkın bir ilkesi de silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesidir.

Kişilere yargı mercileri önünde dava ve savunma hakkı tanınması “silahların eşitliği” ve “çelişmeli yargılama” ilkeleri ışığında, hakkaniyete uygun yargılamanın da temelini oluşturmaktadır. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının yargılama sırasında usul hükümleri yönünden eşit konumda bulunmasını ve taraflardan birine dezavantaj diğerine avantaj sağlayacak kurallara yer verilmemesini öngörmekte; diğer bir deyişle davanın tarafları arasında hakkaniyete uygun bir dengenin varlığını gerekli kılmaktadır. Çelişmeli yargılama ilkesi ise taraflara, dosyaya giren görüşler ile diğer tarafça sunulan deliller hakkında bilgi sahibi olma ve karşı iddialarını sunma hususunda uygun imkânların sağlanması anlamına gelmektedir. (Anayasa Mahkemesi 2016/191 E, 2017/131 K).

Bu düzenlemeler ve ilkeler ışığında dava konusu hükümler incelendiğinde; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun 278/3-1,2 hükümlerinde yapılan tasarrufun alacaklı lehine iptali için

borçtan önce doğmuş olması ve 1. bent yönünden hükümde sayılan kişiler arasında tasarruf olması, 2. bent yönünden ise ivazın çok düşük olması yeterlidir. Bunun dışında tasarrufun gerçek bir tasarruf olup olmadığı, gerçek bedelin ödenip ödenmediği hususlarının dinlenmesine olanak yoktur. Kanun koyucunun amacı alacaklıyı zarara uğratma kastı içeren tasarrufları alacaklı yönünden geçersizliğini sağlamak olduğu halde iptali istenen bentlerde davalı yeni malikin tasarrufun gerçek tasarruf olduğunu ispat hakkı bulunmamaktadır. Lehine taşınmaz tasarrufu olan bir kişinin bu tasarrufun sınırlandırılmasına yönelik davada savunma hakkının bulunmaması adil yargılanma hakkına aykırılık teşkil etmekte olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple ilgili 1 ve 2 numaralı bentlerin Anayasa'nın 35. maddesine de aykırı olduğu ve iptali gerektiği değerlendirilmiştir.

4. Anayasa'nın 2., 10 ve 13. maddelerine aykırılık hususu

Yukarıda değinilen açıklamalar ışığında mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının engellenmesi aynı zamanda hukuk devleti ilkesine, eşitlik ilkesine ve temel hakların sınırlandırılma kısıtlarına (özellikle hakkın özüne dokunmama ve ölçülülük ilkelerine) aykırılık oluşturmaktadır. Bu sebeple ilgili 1 ve 2 numaralı bentlerin Anayasa'nın 2., 10. ve 13. maddelerine de aykırı olduğu ve iptali gerektiği değerlendirilmiştir.

E. HÜKMÜN İPTALİ HALİNDE BOŞLUK HUSUSU

İptali istenen bentlerin iptal edilmesi halinde, alacaklının zararına yapılan tasarruflar (yakın akraba arası devirler ve düşük bedelli devirler) muvazaalı olduğu takdirde bu tasarrufun İİK 280/1 ve TBK 19 hükümleri gereğince iptali mümkün olacaktır. Bu durumda ilgili hükümlerin iptali halince alacaklıların, kendilerine zarar verme kastıyla yapılan veya muvazaalı olan tasarrufları kendileri açısından geçersizliğini talep etmeleri mümkün olacaktır.

SONUÇ

Yaptığımız açıklamalar karşısında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 278/3-1,2 numaralı bentlerinin kamu yararı olmaksızın, hakkın özüne dokunularak, ölçülülük ilkesine aykırı olarak mülkiyet hakkının sınırlandırılması, bu sınırlandırmaya dayalı olarak açılan davalarda davalılara tasarrufun gerçekliği veya muvazaa olmadığı yönünde savunma hakkı tanınmamış olması karşısında Anayasa'nın 2., 10., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

Bu değerlendirmeler neticesinde aşağıdaki karar verilmiştir.

KARAR:

Eldeki dosyada uygulanması muhtemel olan 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 278. maddesinin 3. fıkrasının 1 ve 2 numaralı bentlerinin Anayasa'nın 2., 10., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılmakla, ilgili kısmın iptali talebiyle yürürlüğün durdurulması talebiyle ANAYASA MAHKEMESİNE BAŞVURULMASINA,

İlgili usul kuralları uygulanmak şartıyla, talebin gerekçesi ile birlikte dosya örneği de eklenmek suretiyle ANAYASA MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE,

Anayasa Mahkemesinin vereceği kararın BEKLENMESİNE

Esas Sayısı : 2018/9
Karar Sayısı : 2018/84

Karar verildi.”